

Länsstyrelsen
Kalmar län

Tillsynsvägledningsplan 2023–2024

PLANERAD TILLSYNSVÄGLEDNING ENLIGT MILJÖBALKEN

Beslut om denna plan har fattats av tf. chef för miljöenheten Lill Thunberg efter föredragning av Maria Almstedt, miljöskyddshandläggare.

Handlingen är signerad digitalt och fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Sammanfattning

Enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) skall länsstyrelserna ha en plan för tillsynsvägledning inom Miljöbalkens område som omfattar två år. Enligt förordningen ska planen ses över vid behov och minst en gång varje år.

Tillsvägledningen ska skapa förutsättningar för en likvärdig, effektiv och rättssäker tillsyn.

Denna tillsynsvägledningsplan gäller Länsstyrelsen Kalmar Läns planerade tillsynsvägledning för åren 2023–2024, inom Miljöbalkens område. Planen tydliggör vilken tillsynsvägledning som Länsstyrelsen avser att genomföra under perioden.

Vi har i framtagandet av planen tagit hänsyn till de prioriterade miljökvalitetsmålen i länet, nationella miljöbalksstrategin, lagstiftning, regleringsbrevsuppdrag, kommunernas önskemål, omvärldsbevakning samt tillsynsvägledningsplaner från centrala verk och miljösamverkan.

Innehåll

Sammanfattning	1
Innehåll	2
Bakgrund	3
Framtagande av planen och prioriteringar	3
Begreppet tillsynsvägledning	4
Plan för tillsynsvägledning	5
Planerade tillsynsvägledningsaktiviteter	5

Bilaga 1: Planerade tillsynsvägledningsaktiviteter fördelade på årsbasis

Bakgrund

Länsstyrelsens tillsynsvägledningsansvar styrs framför allt av 3 kapitlet 16–18 §§ miljötillsynsförordning (2011:13). I miljötillsynsförordningen framgår att länsstyrelsen ska upprätta en tillsynsvägledningsplan. Länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning i länet inom miljöbalkens område. I Kalmar län finns 12 kommuner.

Under 2022 har länsstyrelsen Kalmar Län börjat samarbeta med Länsstyrelsen Gotland för ett effektivare genomförande av tillsynsvägledande insatser.

Framtagande av planen och prioriteringar

De aktiviteter som finns med i planen har valts utifrån flera olika prioriteringsgrunder. Erfarenhet av vilka insatser som behövs, av vad som är aktuellt och vilka aktiviteter som är resurseffektiva, det vill säga ger stor nytta i förhållande till insats, har legat till grund för prioriteringarna. Även tillgängliga resurser från Länsstyrelsens sida har vägts in vid bedömningen.

Kommunernas behov och önskemål

Vid planeringen har kommunernas önskemål om vägledning beaktats. Kommunernas behov och önskemål har bland annat framkommit via tillsynsdagar, möten och kurser med deltagare från kommunerna.

Kommunerna i länet är alltid välkomna att ställa frågor till länsstyrelsen inom miljöbalkens områden samt ge förslag på vad som kan vara lämpligt att ha med på de tillsynsvägledningsdagar länsstyrelsen anordnar.

Miljö kvalitetsmål

All tillsynsvägledning ska bidra till att miljö kvalitetsmålen uppnås. Giftfri miljö och då framför allt tillsynsvägledning inom området förorenade områden har prioriterats. Andra mål som särskilt lyfts fram är de som berör områdena vatten och energi.

Miljö kvalitetsnormer och Åtgärdsprogram för vatten

Miljö kvalitetsnormer och hur de tillämpas vid tillsyn är en aktuell och komplicerad fråga. I Åtgärdsprogram för vatten, 2022–2027, Södra östersjöns vattendistrikt, är tillsynsvägledning centralt och återfinns främst i Länsstyrelsernas åtgärd 4 gällande:

- a) miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalkens 9 kap.

- b) förorenade områden enligt miljöbalkens 10 kap.
- c) jordbruk och annan verksamhet enligt miljöbalkens 12 kap.

Tillsynsvägledande åtgärder är tänkt att stödja kommunernas jobb med sina åtgärder och återkommer både i generella insatser så som information och i specifika insatser så som deltagande i projekt.

Den nationella miljöbalksstrategin.

En nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken har tagits fram för åren 2022–2024. Samordning och framtagande har skett genom en arbetsgrupp, ledd av Naturvårdsverket, med representanter från ansvariga centrala myndigheter, länsstyrelserna och kommunerna. Strategin är indelad i sju så kallade tillsynsområden (avfall, kemikalier, förorenade områden, hälsoskydd, miljöfarlig verksamhet, naturtillsyn och vattenverksamhet) där varje tillsynsområde har utarbetade fokusområden, effektmål och preciseringar.

Alla tillsynsmyndigheter inom miljöbalkens område måste ta hänsyn till strategin i sin planering och utförande.

Länsstyrelsen kommer i sin tillsynsvägledning ta hänsyn till fokusområdena i den nationella tillsynsstrategin och anpassa vissa tillsynsvägledande aktiviteter därefter. Strategin syftar främst till att ge Sveriges tillsynsmyndigheter en mer likvärdig och effektiv miljöbalkstillsyn.

Miljösamverkan och Centrala myndigheters tillsynsvägledning.

Miljösamverkans verksamhetsplaner och centrala myndigheters tillsynsvägledningsplaner påverkar Länsstyrelsen i sin bedömning av vilka projekt som länsstyrelsens bör delta i samt inom vilka områden ytterligare insatser kan behövas.

Begreppet tillsynsvägledning

Länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning i länet. I länsstyrelsernas tillsynsvägledning ingår att ge kommunerna stöd för att utveckla tillsynen. Med tillsynsvägledning avses enligt miljöbalkens 26 kap 1 a § att utvärdera, följa upp och samordna tillsynen. Det ingår också att ge råd och stöd till tillsynsmyndigheterna.

Tillsynsvägledningen syftar till att säkerställa att tillsynen bedrivs ändamålsenligt.

Uppföljning och utvärdering kan ske exempelvis genom kommunbesök eller enkätundersökningar. Genom att driva tillsynsprojekt, olika nätverk och anordna träffar kan den operativa tillsynen samordnas. Länsstyrelsen kan ge kommunerna stöd och råd genom muntlig eller skriftlig vägledning, till exempel genom tolkning av praxis samt bidra med kunskapsunderlag och information av olika slag.

Plan för tillsynsvägledning

Planerade tillsynsvägledningsaktiviteter

Uppföljning av kommunernas tillsyn

Länsstyrelsen följer löpande upp kommunernas tillsyn. För närvarande planerar länsstyrelsen att genomföra minst ett besök i respektive kommun en gång per mandatperiod.

Miljösamverkan Sverige genomförde under 2018 projektet ”Kommuntillsyn”. Inom projektet har en länsstyrelsegemensam vägledning tagits fram där det framgår hur länsstyrelsen kan bedriva uppföljning och utvärdera kommunernas operativa tillsyn enligt miljöbalken.

Länsstyrelsen kommer under år 2023 delta i arbetsgruppen för Miljösamverkans Sveriges projekt ”Revidering av uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn”.

Årliga tillsynsvägledningsdagar

Genom tillsynsvägledningsdagar sker vägledning och samordning genom att råd och stöd lämnas. Träffarna fungera också som samtals- och diskussionsforum. Träffarna kan både ske digitalt och fysiskt beroende på efterfrågan och möjligheten för representanter från kommunerna att delta.

Länsstyrelsen har som mål att anordna tillsynsvägledningsdagar årligen. Under 2023 planeras 2 dagar med inriktning på miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

I mars 2023 planeras en tillsynsvägledningsdag med miljöfarlig verksamhet. I oktober planeras en tillsynsvägledningsdag för hälsoskydd. Tillsynsvägledningsträffarna kommer att samordnas med Miljösamverkan Sydosts referensgruppsträffar. Tillsynsvägledningsdagarna kommer att genomföras i samarbete med Länsstyrelsen Gotland.

Utöver detta kommer det inom TVL-cykel Syd (se mer information under rubriken ”Efterbehandling av förorenade områden”) att anordnas två dagarsutbildning på våren och en dag på hösten med tillsynsvägledning inom förorenade områden.

Tillsammans med Miljösamverkan Sydost kommer det även att anordnas tillsynsvägledning för små avlopp. Temadagar, nätverksträffar och fältbesök som planeras under 2023–2024 framgår av bilaga 1.

Information på hemsidan

Den information som Länsstyrelsen lägger ut på hemsidan syftar dels till att ge länets medborgare information, dels till att vägleda kommunerna. Länsstyrelsen jobbar på central nivå kontinuerligt med att se över informationen på hemsidan.

Efterbehandling av förorenade områden

Länsstyrelsen Kalmar län deltar i den nationella tillsynsvägledningsgruppen, TVL-gruppen, som arbetar med att utveckla och förbättra tillsynsvägledningen till kommunerna. Målsättningen är att öka kommunernas förutsättningar att bidra mer till att uppfylla miljömålet giftfri miljö. Gruppen arbetar med tre inriktningar inom TVL enligt följande:

- A. Nivå – vad ska det vägledas om?
- B. Strategi – hur ska det vägledas?
- C. Uppföljning – ger vägledningen önskat resultat och varför/varför inte?

Genom samverkan kommer gemensamt tillsynsvägledningsmaterial att tas fram.

Länsstyrelsen försöker även stötta kommunerna i sitt arbete inom förorenad mark genom att genomföra minst fyra kommunbesök per år.

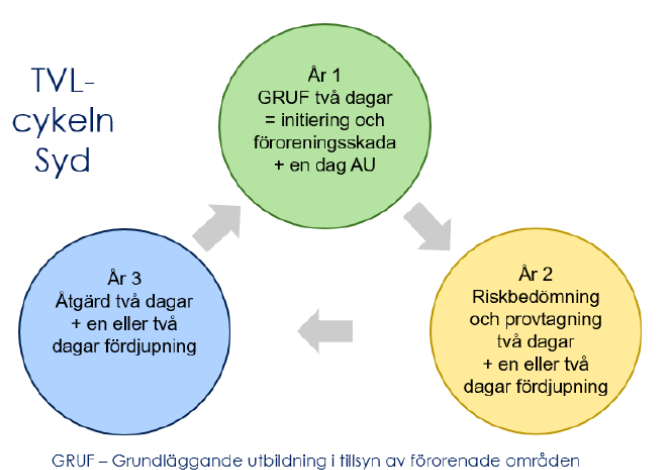
Länsstyrelserna i Kalmar, Kronobergs, Östergötlands och Jönköpings län har ett samarbete inom ett tillsynsvägledningsprojekt kallat ”TVL-cykeln Syd”. Inom projektet ska utbildningar och träffar erbjudas gemensamt för länens samtliga 46 kommuner.

Syftet med projektet är att öka antalet privatfinansierade efterbehandlingsåtgärder i de samverkande länen. Länsstyrelsen ser många fördelar med samarbetet då det

ger en möjlighet att erbjuda kommunerna fler och bättre tillsynsvägläsnande aktiviteter, med såväl återkommande grundläggande utbildningar för nya inspektörer som fördjupning för handläggare med längre erfarenhet. Projektet ska också bidra till att upprätthålla ett aktivt nätverk mellan inspektörerna som bedriver tillsyn inom förorenade områden i regionen.

Under 2023 är det År 2 i cykeln och då kommer en tvådagarsutbildning inom utredningsfasen (provtagning och riskbedömning) att organiseras av Länsstyrelsen Kalmar län under våren och en fördjupningsdag inom riskbedömning som organiseras av Länsstyrelsen i Östergötlands län under hösten. Under 2024 är det År 3 i cykeln och fokus kommer då vara på åtgärder under två träffar. De träffarna kommer hållas i Jönköping respektive Kronobergs län.

Figur 1. visar cykelns översiktliga teman årsvis för TVL-cykeln Syd.

Fortlöpande stöd och råd

Länsstyrelsen ger kontinuerligt stöd och råd till länets kommuner då frågor kommer via epost eller telefon. Länsstyrelsen har bildat e-postgrupper inom flera sakområden där diskussion och vägledning sker.

Länsstyrelsen i Miljösamverkan Sydost

Inom länet sker en stor del av den regionala samordningen och samverkan inom miljöbalksområdet i Miljösamverkan Sydosts regi. Miljösamverkan Sydost (MSO) är ett projekt som Kommunförbundet Kalmar län driver för samverkan mellan handläggare i Kalmar och Gotlands län inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Alla kommuner och Länsstyrelser i de båda länen deltar i Miljösamverkan Sydost.

Miljösamverkan Sydost anordnar årligen ett flertal temadagar och utbildningstillfällen. Övrig vägledning sker dels i form av tillsyn- och handledningsprojekt där vägledningsmaterial tas fram. Årligen genomförs tre projekt där Länsstyrelsen normalt deltar aktivt genom att ingå i projektarbetsgrupperna. Medarbetare från kommunernas miljökontor, eller motsvarande, medverkar också i de olika projektarbetsgrupperna. Vart tredje år ska ett av projekten ha temat hälsoskydd.

Vidare så ingår Länsstyrelsen i Miljösamverkan sydosts styrgrupp och referensgrupp. Referensgruppsträffarna anordnas vid tre tillfällen per år då Länsstyrelsen deltar. Vid dessa träffa brukar länsstyrelsens representant informera kommunerna om sin verksamhet och aktuella frågor kopplat till miljö och tillsyn.

Under 2023 har Naturvårdsverket beviljat medel till Länsstyrelsen för utvärdering av undersökningarna som genomförts inom ramen för deponiprojektet. Syftet med utredningen är att undersöka undersökningarna metodik och resultat i ett större sammanhang. När utredningen är färdig avser Länsstyrelsen anordna en träff för att presentera resultatet, vilket troligtvis blir i slutet av 2023.

Planerade tillsynsvägledningsaktiviteter	2023	2024
Tillsynsvägledningsdagar		
Anordna minst två tillsynsvägledningsdagar per år. De träffar där temat redan bestämts, specificeras nedan.	✓	✓
Anordna tillsynsvägledningsdag mars 2023, miljöfarligt verksamhettema ej fastställt	✓	
Anordna tillsynsvägledningsdag oktober 2023 tema hälsoskydd	✓	
Anordna tillsynsvägledningsdagar i samarbete TVL-cykel Syd	✓	✓

Andra insatser inom olika sakområden	2023	2024
Uppföljning av kommunernas tillsyn (Målet är att alla kommunerna ska följas upp en gång per mandatperiod)		✓
Högsby, Emmaboda, Vimmerby och Hultsfred.	✓	
Mörbylånga, Mönsterås, Kalmar, Borgholm		✓
Upprätthålla aktuell information på hemsidan.	✓	✓
Genomföra 4 kommunbesök årligen gällande förorenade områden då kommunernas egna frågor är i fokus.	✓	✓
Länsstyrelsen Kalmar län deltar i den nationella TVL-gruppen, som arbetar med att utveckla och förbättra tillsynsvägledningen till kommunerna inom förorenade områden.	✓	✓
Möten med minst två kommuner per år där Länsstyrelsen vägleder kommunerna i deras arbete med kommunala VA- planer.	✓	✓
Vägledning i tillsynsfrågor samt samråds- och remissinstans för kommunerna vid deras fastställande av vattenskyddsområden.	✓	✓
Kontinuerligt ge stöd och råd vid frågor som kommer in via exempelvis telefon och e- post.	✓	✓
Vägledning i tillsynsfrågor samt samråds- och remissinstans för kommunerna vid fastställande av detalj- och översiktsplaner	✓	✓
Stöd och råd vid bildande av kommunala skyddande områden	✓	✓
Vägleder kontinuerligt kommunerna i fält vid åtgärder som berör naturvärden	✓	✓

Länsstyrelsen i Miljösamverkan Sydost och Miljösamverkan Sverige	2023	2024
Delta aktivt i minst 2 stycken MSO projekt årligen. De projekt som redan är bestämda specificeras nedan.	✓	✓
Ingå i projektarbetsgruppen för projekt ”Effektiv tillsyn”. (Miljösamverkan Sydost)	✓	
Ingå i projektarbetsgruppen för projekt ”Vilka krav kan tillsynsmyndigheten ställa på verksamheter för att klimatanpassa sin verksamhet”. (Miljösamverkan Sydost)	✓	
Ingå i projektarbetsgruppen för revidering av underlaget till ”Uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn”. (Miljösamverkan Sverige)	✓	
Deltagande i MSO styrgrupp och om möjligt på årsmöte.	✓	✓
Deltagande i referensgruppens möten 3 gånger per år.	✓	✓
Anordna temadagar, nätverksträffar och fältbesök enligt TVL-plan framtagen för små avlopp. Aktiviteter under 2023–2024 presenteras nedan.		✓
Nätverksträff (erfarenhetsutbyte och aktuella frågor i form av mer fria diskussioner)	✓	
Temadag om tillsyn av minireningsverk		✓
Fältbesök		✓